

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

HUKURI 2021

TIMARAKA: 100

NKARHI: Tiawara ti2½

Papila leri ri na tipheji ta 6.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:

XIYENGE XA A: Xitsalwana	(50)
XIYENGE XA B: Xitshuriwa xa xitsalwambiko xo leha	(30)
XIYENGE XA C: Xitshuriwa xa xitsalwambiko xo koma	(20)
2. Hlamula xivutiso XIN'WE eka XIYENGE XIN'WANA na XIN'WANA.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula XIYENGE XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele u kunguhata (Xik.: U tirhisa mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkhlukelano/marito ya nkoka), hlela no hlayisisa ntirho. Nkunguhato wu fanele wu vonaka emahlweni ka xitshuriwa xin'wana na xin'wana.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele yi kombisiwa. U tsundzuxiwa ku endla nkhwati eka minkunguhato hinkwayo.
7. U tsundzuxiwa ku tirhisa minkarhi hi ndlela leyi landzelaka:

XIYENGE XA A: Timinete ta 80	
XIYENGE XA B: Timinete ta 40	
XIYENGE XA C: Timinete ta 30	
8. Nombora tinhlamulo hilaha swivutiso swi nomboriweke hakona eka papila leri.
9. Tsala nhlokomhaka leyi faneleke eka nhlamulo YIN'WANA na YIN'WANA.
10. Nhlokomhaka YI NGA tekeriwi enhlokweni loko ku hlayiwa ntsengo wa marito.
11. Tsala swi basa no vonaka.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 250–300 wa marito.

- 1.1 Siku leri ndzi nga endzeriwa hi vaxitichi xa vuhaxi xa thelevhixini. [50]
- 1.2 Tipolitiki etikweni ra hina. [50]
- 1.3 Xiyimo xa swa vutshunguri eswibedhlele swa mani na mani. Kanela mhaka leyi. [50]
- 1.4 Ku tihumesa tanihi ndyangu i swa nkoka. Pfumela kumbe u kaneta. [50]
- 1.5 Ku cinca loku ndzi navelaka ku ku vona ku humelela endhawini ya ka hina. [50]
- 1.6 Hlawula xifaniso XIN'WE eka leswi nga laha hansi kutani u tsala xitsalwana hi xona. Xitsalwana xin'wana na xin'wana xi fanele ku va na nhlokomhaka leyi faneleke.

1.6.1

[Xi huma eka: www.google.com]

[50]

1.6.2

[Xi huma eka: www.google.com]

[50]

1.6.3

[Xi huma eka: www.google.com]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO XO LEHA**XIVUTISO XA 2****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 120–150 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 PAPILA RA XINGHANA

Munghana wa wena u tinghenisile eka mahanyelo yo ka ya nga amukeleki. N'wi tsalele papila u n'wi tshinya.

[30]**2.2 TSALWAVUTITIVISI NA PAPILA RO SEKETELA**

U vonile xinavetiso xa ntirho wa vumatsalana eka hofisi ya majisitarata wa ndhawu ya ka n'wina. Tsala tsalwavutitivisi na papila ro seketela u endla xikombelo lexi.

[30]**2.3 XIVIKO**

Tsala xiviko xa ndzavisiso lowu u wu endleke mayelana na xiyimo xa vugevenga lebyi nga kona endhawini ya ka n'wina.

[30]**2.4 MBULAVULO**

Tsala mbulavulo lowu u nga ta wu nyika hi siku ra ku tlangela siku ra vantshwa ra 16 Khotavuxika.

[30]**NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30**

XIYENGE XA C: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO XO KOMA**XIVUTISO XA 3****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 80–100 wa marito. (U nga tluli pheji yin'we yo hlamulela eka yona.)
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

3.1 XINAVETISO

Eka n'wina ku na xirhapa xa matsavu yo hambanahambana lawa mi ya xavisaka. Tsala xinavetiso xa xibindzwana lexi.

[20]**3.2 POSIKARATA**

Mi le ku lulamiseni ka xinkhubyana xo khensa hahani wa n'wina. Tsalela va xiyanimoya xa ndhawu ya ka n'wina posikarata u tivisa maxaka na vanghana hi xinkhubyana lexi.

[20]**3.3 SWILETELO**

Ku na nkhuvo wa vukati eholweni ya Xalamukani. Tsala swiletelo swo suka exitichini xa mathekisi xa Ahiyeni, leswi nga ta landzeleriwa hi vanhu lava nga rhambiwa enkhubyeni lowu.

[20]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: 20
NTSENGO WA TIMARAKA: 100